

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2023, sp. zn. 30 Cdo 1985/2021, ECLI:CZ:NS:2023:30.CDO.1985.2021.3

Číslo: 83/2024

Právní věta:

U žaloby na zaplacení smluvní pokuty za porušení ujednání ve smlouvě o smlouvě budoucí se posuzuje mezinárodní a místní příslušnost soudu podle článku 7 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis; okolnost, že smlouva, která má být v budoucnu uzavřena, by byla smlouvou o poskytování služeb ve smyslu článku 7 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I bis, nemá na daný závěr žádný vliv.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.12.2023

Spisová značka: 30 Cdo 1985/2021

Číslo rozhodnutí: 83

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání, Příslušnost soudu mezinárodní, Smlouva o smlouvě budoucí, Smluvní pokuta

Předpisy: čl. 7 odst. 1 nařízení (EU) č. 1215/2015
§ 111 odst. 2 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalované rozhodl tak, že se v dovolacím řízení proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 2. 2021, sp. zn. 8 Co 40/2021, pokračuje; následně dovolání zamítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se svou žalobou doručenou Okresnímu soudu v Ostravě dne 21. 4. 2020 domáhá po žalované zaplacení částky celkem 24 684 EUR s příslušenstvím.

2. Žalovaná při svém prvním úkonu ve věci vznesla námitku nedostatku místní (a také mezinárodní - pozn. Nejvyššího soudu) příslušnosti Okresního soudu v Ostravě k rozhodnutí ve věci, a to podáním došlým soudu dne 7. 8. 2020 a navrhla, aby soud vyslovil svou mezinárodní nepřislušnost a postoupil věc příslušnému soudu ve Slovenské republice.

3. Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací napadeným usnesením potvrdil usnesení Okresního soudu v Ostravě jako soudu prvního stupně ze dne 17. 12. 2020, č. j. 30 EVC 2/2020-44, kterým soud

zamítl námitku místní nepřislušnosti Okresního soudu v Ostravě vznesenou žalovanou v podání doručeném soudu dne 7. 8. 2020.

4. Z tvrzení žalobkyně obsažených v návrhu na vydání evropského platebního rozkazu, jakož i z žalobkyní přiložených listin, zejména z listiny nazvané Smlouva o uzavření budoucí masterfranchisové smlouvy ze dne 28. 6. 2018 (dále jen „smlouva“) a výpisu žalované z obchodního registru Slovenské republiky, soud prvního stupně zjistil, že žalovaná má sídlo ve Slovenské republice. Dále soud prvního stupně zjistil, že ve smlouvě se žalovaná zavázala zaplatit žalobkyni podle čl. III písm. A) bodu 3 zálohovou platbu ve výši 20 400 EUR + DPH, a to na účet žalobkyně vedený u Raiffeissenbank, a. s., v České republice; současně se žalovaná v čl. III písm. B) bodu 3 zavázala zaplatit žalobkyni smluvní pokutu pro případ, že by neuhradila zálohovou platbu, a to ve shodné výši. Zaplacení smluvní pokuty se přitom žalobkyně v tomto řízení po žalované domáhá.

5. S ohledem na skutečnost, že sídlo žalované je na Slovensku, tedy v jiném státu, než je soud, u kterého byl podán návrh na vydání evropského platebního rozkazu, postupoval soud prvního stupně v otázce posuzování místní příslušnosti podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I bis“). Soud prvního stupně aplikoval čl. 63 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis a dospěl k závěru, že je dána jak mezinárodní pravomoc, tak místní příslušnost Okresního soudu v Ostravě, neboť žalobkyně se domáhá po žalované plnění, které mělo být ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis poskytnuto žalobkyni se sídlem v České republice, v obvodu Okresního soudu v Ostravě. Současně soud prvního stupně konstatoval, že nebylo tvrzeno ani zjištěno, že by mezi stranami byla příslušnost soudu ujednána ve smyslu čl. 25 nařízení Brusel I bis, či dána jinak. Ze všech shora uvedených důvodů tak soud prvního stupně námitku místní nepřislušnosti Okresního soudu v Ostravě, vznesenou žalovanou v podání doručeném soudu dne 7. 8. 2020, zamítl a uzavřel, že místní příslušnost Okresního soudu v Ostravě k projednání a rozhodnutí věci je dána.

6. Odvolací soud uvedl, že soud prvního stupně v dané věci správně aplikoval nařízení Brusel I bis, a správně dospěl k závěru, že je dána jak mezinárodní pravomoc českých soudů, tak i místní příslušnost Okresního soudu v Ostravě, neboť předmětem žaloby je plnění ze smlouvy o uzavření budoucí masterfranchisové smlouvy, konkrétně z jejího porušení. Odvolací soud vyšel ze skutečností, že dne 28. 6. 2018 uzavřela žalobkyně s žalovanou smlouvu, na základě které měla žalovaná získat oprávnění podnikat na území Slovenska v oblasti poskytování služeb BOZP a PO (bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany - pozn. Nejvyššího soudu). Žalovaná měla dle čl. III písm. A) bodu 3 předmětné smlouvy uhradit žalobkyni částku 20 400 EUR + DPH do 8. 7. 2018. Žalovaná tuto částku neuhradila, a tak žalobkyně od předmětné smlouvy odstoupila. Dle čl. III písm. B) bodu 3 vznikl žalobkyni nárok na smluvní pokutu ve výši 24 684 EUR. Jelikož je předmětem řízení žaloba na zaplacení smluvní pokuty z důvodu nesplnění podmínek ze strany žalované dle smlouvy o uzavření budoucí masterfranchisové smlouvy, je podle odvolacího soudu zřejmé, že předmětem plnění není výroba a dodání zboží, a tudíž se nemůže uplatnit místo plnění, tedy místo výroby a dodání zboží, a nejedná se tak o nárok na zaplacení smluvní pokuty, která by souvisela s výrobou a dodáním zboží. Neuplatní se tak podle odvolacího soudu čl. V bod 1 písm. b) nařízení Brusel I bis (správně zřejmě čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I bis - pozn. Nejvyššího soudu), jak namítala žalovaná v odvolání. Rovněž podle odvolacího soudu neobstojí námitka žalované, že plnění budoucí smlouvy mělo proběhnout na území Slovenska, což dle žalované má vyplývat z ujednání o smluvním teritoriu, ze kterého vyplývá, že žalovaná měla pro plnění předmětu budoucí smlouvy využívat území Slovenské republiky. Rozhodující podle odvolacího soudu je, že byla porušena samotná smlouva o uzavření budoucí masterfranchisové smlouvy a že zálohová platba týkající se jednorázového vstupního poplatku dle čl. III písm. A) bodu 3 měla být zaplacená do 10 dnů od podpisu smlouvy na účet žalobkyně vedený u Raiffeissenbank, a. s. Jak správně namítá žalobkyně, podle českého práva,

konkrétně dle § 1955 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je místem plnění peněžitého závazku sídlo věřitele, když smlouva se řídí českým právem. Místem plnění je tak podle odvolacího soudu sídlo věřitele, tudíž žalobkyně, což je v Ostravě, Hradní 27/37, a v souladu s čl. VII odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis [správně zřejmě čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis – pozn. Nejvyššího soudu] je místně příslušným soud v Ostravě, neboť žalobkyně zvolila Okresní soud v Ostravě pro podání žaloby. S ohledem na shora uvedené odvolací soud usnesení soudu prvního stupně jako věcně správné v souladu s § 219 občanského soudního řádu potvrdil.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Usnesení odvolacího soudu napadla žalovaná v celém rozsahu dovoláním, ve kterém uplatnila následující dovolací důvody.

8. Odvolací soud nesprávně posoudil otázku, zda institut smluvní pokuty lze podřadit pod pojem „nároky ze smlouvy“ dle čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel I bis. Přípustnost dovolání ohledně dané otázky spatřuje žalovaná v tom, že se jedná o otázku, která nebyla dosud v rozhodovací praxi odvolacího soudu vyřešena. Z tvrzení žalované plyne, že v předchozím stadiu řízení měla být nesprávně posouzena povaha nároku na zaplacení smluvní pokuty v návaznosti na čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel I bis, což mělo vést k nesprávnému závěru ohledně příslušnosti soudů k rozhodnutí o vzniku nároku na její zaplacení. Podle žalované měl odvolací soud rozhodnout tak, že smluvní pokuta jako nárok ze smlouvy se musí řídit hlavní smlouvou, kterou je v tomto případě smlouva o smlouvě budoucí. Závazkem, jehož splnění mělo být zajištěno smluvní pokutou, měl být nepeněžitý dluh a místo jeho splnění se určí podle vnitrostátního práva, což by dle její argumentace založilo v rámci projednávané věci příslušnost slovenských soudů.

9. Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že se ztotožňuje se závěry vnitrostátních soudů, a kromě dalšího též upozornila, že primárním porušením smlouvy bylo nezaplacení ujednané zálohové platby. Z porušení tohoto závazku měl vzniknout nárok na odstoupení od smlouvy a současně nárok na zaplacení smluvní pokuty. Primárně zajišťovaným závazkem tedy podle žalobkyně bylo neuhrazení zálohové platby.

III.

Přípustnost dovolání

10. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

11. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval přípustností dovolání.

12. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

13. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

14. Dovolání je přípustné pro řešení otázky, zda institut smluvní pokuty lze podřadit pod pojem „nároky ze smlouvy“ podle čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I bis v situaci, kdy danou smlouvou je smlouva o smlouvě budoucí, neboť se jedná o otázku, která nebyla dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena.

IV. Důvodnost dovolání

15. Nejvyšší soud předesílá, že závěry formulované Soudním dvorem Evropské unie (dále jen „SDEU“) ve vztahu k Úmluvě ze dne 27. 9. 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „Bruselská úmluva“) a k Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“) jsou použitelné i ve vztahu k nařízení Brusel I bis, neboť čl. 5 bod 1 Bruselské úmluvy i čl. 5 odst. 1 nařízení Brusel I jsou shodné s čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel I bis (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2019, sp. zn. [30 Cdo 3098/2018](#), a ze dne 25. 4. 2019, sp. zn. [27 Cdo 3482/2017](#), nebo DICKINSON, A., LEIN, E. The Brussels I Regulation Recast. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 26-27).

16. Nejvyšší soud již dříve ve své judikatuře dovodil, že podle čl. 5 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I, který je obsahově totožný s čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I bis, je v případě žaloby ze smlouvy o prodeji zboží mezinárodně příslušným soudem místo, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno, a to i pro spor o zaplacení smluvní pokuty zajišťující splnění povinnosti z daného smluvního vztahu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2016, sp. zn. [30 Cdo 1941/2015](#), uveřejněné pod č. 29/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Stejný závěr platí pro případ smlouvy o poskytování služeb ve smyslu téhož ustanovení.

a/ řízení o předběžné otázce předložené Soudnímu dvoru Evropské unie

17. Vzhledem k argumentaci žalované vyvstala v řízení otázka, zda je čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I bis použitelný i na případ, kdy je smluvní pokuta součástí smlouvy o smlouvě budoucí, která sama o sobě není smlouvou o poskytování služeb, ale předvídá v budoucnu uzavření jiné smlouvy, kterou by již za smlouvu o poskytování služeb bylo nutno považovat. S ohledem na to, že jde o otázku v judikatuře SDEU dosud neřešenou, postupoval Nejvyšší soud v souladu s čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie a usnesením ze dne 5. 5. 2022, č. j. [30 Cdo 1985/2021-69](#), řízení o dovolání přerušil do doby rozhodnutí SDEU o předběžné otázce položené mu uvedeným usnesením Nejvyššího soudu, a to: „Musí být čl. 7 bod 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech vykládán v tom smyslu, že pojem ‚smlouva o poskytování služeb‘ zahrnuje též smlouvu o smlouvě budoucí (*pactum de contrahendo*), v níž se strany zavázaly k povinnosti uzavření budoucí smlouvy, jež by byla smlouvou o poskytování služeb ve smyslu tohoto ustanovení?“.

18. O předložené předběžné otázce bylo rozhodnuto rozsudkem SDEU ze dne 14. 9. 2023, sp. zn. [C-393/22](#).

19. V tomto rozsudku se SDEU předně zabýval tím, zda čl. 7 bod 1 písm. b) nařízení Brusel I bis musí být vykládán v tom smyslu, že smlouva o smlouvě budoucí, která se týká budoucího uzavření franchisové smlouvy a stanoví závazek zaplatit smluvní pokutu z důvodu nesplnění této smlouvy o smlouvě budoucí, tedy smluvní závazek, jehož porušení je základem žaloby, spadá pod pojem „smlouva o poskytování služeb“ ve smyslu tohoto ustanovení. K tomu SDEU nejprve uvedl, že zvláštní pravidlo pro určení příslušnosti ve věcech týkajících se smlouvy nebo nároků ze smlouvy, které je stanoveno v čl. 7 bodě 1 nařízení Brusel I bis, odpovídá cíli blízkosti a je odůvodněno existencí úzkého vztahu mezi dotyčnou smlouvou a soudem, který má o sporu rozhodnout. Obecné

pravidlo pro určení příslušnosti soudů místa bydliště žalovaného, je tak doplněno o toto zvláštní pravidlo pro určení příslušnosti ve věcech týkajících se smlouvy nebo nároků ze smlouvy, podle kterého může být žalovaný rovněž žalován u soudu místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn (v tomto smyslu viz rozsudek SDEU ze dne 23. 4. 2009, ve věci [C-533/07](#), Falco Privatstiftung a Rabitsch, body 24 a 25).

20. Pokud jde o místo plnění smluvních závazků plynoucích ze smlouvy o poskytování služeb, SDEU uvedl, že čl. 7 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení Brusel I bis definuje hraniční určovateli pro tuto smlouvu autonomně jako místo na území členského státu, kde služby podle uvedené smlouvy byly nebo měly být poskytnuty, a to v zájmu posílení cílů, jimiž jsou sjednocení a předvídatelnost pravidel pro určení soudní příslušnosti, a tedy právní jistota. Tento autonomní hraniční určovatel má být použit na všechny nároky z téže smlouvy o poskytování služeb (v tomto smyslu viz rozsudek SDEU ze dne 23. 4. 2009, ve věci [C-533/07](#), Falco Privatstiftung a Rabitsch, body 26 a 27, a ze dne 11. 3. 2010, ve věci [C-19/09](#), Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH, bod 23).

21. Právě ve světle těchto úvah je třeba dle SDEU určit, zda takový závazek zaplatit smluvní pokutu z důvodu nesplnění smlouvy o smlouvě budoucí, o jaký jde v původním řízení, spadá pod pojem „poskytování služeb“ ve smyslu čl. 7 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení Brusel I bis. Nejprve SDEU konstatoval, že závazky mezi stranami, které vznikají z takové smlouvy o smlouvě budoucí, o jakou jde v původním řízení, spadají pod pojem „smlouva nebo nároky ze smlouvy“ ve smyslu čl. 7 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I bis. Dále uvedl, že čl. 7 bod 1 písm. a) nařízení Brusel I bis sice určuje příslušnost ve věcech týkajících se smlouvy nebo nároků ze smlouvy podle místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn, nicméně tento čl. 7 bod 1 písm. b) stanoví v případě prodeje zboží a poskytování služeb zvláštní hraniční určovatele, když za toto místo plnění označuje v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam zboží podle smlouvy bylo nebo mělo být dodáno, a v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytnuty.

22. Pokud jde konkrétně o kvalifikaci „smlouvy o poskytování služeb“, z judikatury podle SDEU vyplývá, že pojem „služby“ ve smyslu uvedeného čl. 7 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení Brusel I bis implikuje přinejmenším to, že strana, která je poskytuje, vykonává určitou činnost za úplatu (viz zejména rozsudek SDEU ze dne 23. 4. 2009, ve věci [C-533/07](#), Falco Privatstiftung a Rabitsch, bod 29, a ze dne 15. 6. 2017, ve věci [C-249/16](#), Kareda, bod 35). Co se týče prvního kritéria uvedeného v této definici, tedy kritéria existence určité činnosti, SDEU upřesnil, že toto kritérium vyžaduje aktivní jednání, a nikoli pouhé zdržení se jednáním. Pokud jde o smlouvu, jejímž předmětem je distribuce výrobků jedné ze smluvních stran druhou smluvní stranou, SDEU v tomto ohledu rozhodl, že toto kritérium odpovídá charakteristickému plnění poskytovanému smluvní stranou, která se zajišťováním takové distribuce podílí na rozvoji šíření dotyčného zboží (viz zejména rozsudek SDEU ze dne 19. 12. 2013, ve věci [C-9/12](#), Cormac-Collins SA, bod 38, a ze dne 14. 7. 2016, ve věci [C-196/15](#), Granarolo SpA, bod 38).

23. Pokud jde o druhé kritérium, tedy kritérium úplaty poskytované jako protiplnění za určitou činnost, SDEU zdůraznil, že tuto úplatu nelze chápat v úzkém slova smyslu jako zaplacení peněžní částky, neboť za úplatu lze považovat požívání souboru výhod představujících ekonomickou hodnotu (viz zejména rozsudek SDEU ze dne 19. 12. 2013, ve věci [C-9/12](#), Cormac-Collins SA, bod 39, a ze dne 14. 7. 2016, ve věci [C-196/15](#), Granarolo SpA, bod 40). Ačkoli předmět franchisové smlouvy, která měla být uzavřena v návaznosti na smlouvu o smlouvě budoucí, podle SDEU zcela splňuje obě výše uvedená kritéria, není tomu tak v případě smlouvy, jejímž účelem bylo uzavření franchisové smlouvy v budoucnu a utajení informací obsažených v uvedené smlouvě. Při absenci skutečné činnosti vyvíjené smluvním partnerem mimoto nelze zaplacení smluvní pokuty kvalifikovat jako úplatu. Vzhledem k tomu, že smlouva o smlouvě budoucí nevyžaduje vyvíjení žádné aktivní činnosti ani zaplacení úplaty, závazky plynoucí z této smlouvy, zejména závazek zaplatit smluvní pokutu,

nemohou dle SDEU spadat pod pojem „poskytování služeb“ ve smyslu čl. 7 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení Brusel I bis. Tento závěr není zpochybněn argumentem vycházejícím z toho, že závazek zaplatit smluvní pokutu je úzce spjat s franchisovou smlouvou, která měla být uzavřena a na základě které by bylo možné určit místo, kde měly být dotyčné služby poskytnuty. Takový argument je dle SDEU v rozporu nejen s požadavkem striktního výkladu zvláštních pravidel pro určení příslušnosti stanovených v nařízení Brusel I bis, ale i s cíli předvídatelnosti a právní jistoty. Dále SDEU uvedl, že ze systematiky čl. 7 bodu 1 nařízení Brusel I bis vyplývá, že unijní normotvůrce přijal rozdílná pravidla pro určení příslušnosti pro smlouvy o prodeji zboží a smlouvy o poskytování služeb na straně jedné a pro jakýkoli jiný druh smluv, který není v uvedeném nařízení zvlášť upraven, na straně druhé (v tomto smyslu viz rozsudek SDEU ze dne 23. 4. 2009, ve věci [C-533/07](#), Falco Privatstiftung a Rabitsch, bod 42). V tomto ohledu SDEU připomněl, že čl. 7 bod 1 písm. c) nařízení Brusel I bis stanoví, že „nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a)“. Rozšíření rozsahu působnosti čl. 7 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení Brusel I bis tak, aby zahrnoval každou smlouvu o smlouvě budoucí týkající se budoucího uzavření smlouvy o poskytování služeb, by dle SDEU znamenalo obcházení vůle unijního normotvůrce v tomto ohledu a narušilo by užitečný účinek tohoto čl. 7 bodu 1 písm. c) a a) (v tomto smyslu viz rozsudek SDEU ze dne 23. 4. 2009, ve věci [C-533/07](#), Falco Privatstiftung a Rabitsch, bod 43).

24. S ohledem na výše uvedené SDEU na položenou otázku odpověděl, že čl. 7 bod 1 písm. b) nařízení Brusel I bis musí být vykládán v tom smyslu, že smlouva o smlouvě budoucí, která se týká budoucího uzavření franchisové smlouvy a stanoví závazek zaplatit smluvní pokutu z důvodu nesplnění této smlouvy o smlouvě budoucí, tedy smluvní závazek, jehož porušení je základem žaloby, nespadá pod pojem „smlouva o poskytování služeb“ ve smyslu tohoto ustanovení. V takovém případě se příslušnost k řízení o žalobě, jejímž základem je tento závazek, určuje v souladu s čl. 7 bodem 1 písm. a) tohoto nařízení podle místa, kde uvedený závazek byl nebo měl být splněn.

b/ dovolací řízení po rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie

25. Nejvyšší soud předně rozhodl podle § 111 odst. 2 věty druhé o. s. ř. o pokračování v dovolacím řízení, neboť překážka, pro kterou bylo dovolací řízení přerušeno, vydáním rozhodnutí SDEU o předložené předběžné otázce odpadla.

26. Poté Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

27. Podle čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel I bis platí, že osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována,

a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;

b) pro účely tohoto ustanovení, a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:

- v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno,

- v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytnuty,

c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a).

28. Jak již bylo uvedeno výše, v projednávané věci si strany sjednaly povinnost uzavřít mezi sebou v budoucnu franchisovou smlouvu. Podle této smlouvy o smlouvě budoucí byla žalovaná povinna

zaplatit žalobkyni zálohovou platbu ve výši 20 400 EUR + DPH a v případě porušení této povinnosti smluvní pokutu ve stejné výši. Protože v případě smlouvy o smlouvě budoucí nejde o smlouvu, jejímž předmětem by bylo poskytování služeb, ani prodej zboží, přičemž je nerozhodné, že budoucí smlouva by již mohla být kvalifikována jako smlouva o poskytování služeb, určí se mezinárodní i místní příslušnost soudu k rozhodnutí sporu o splnění povinností z dané smlouvy podle čl. 7 bod 1 písm. a) nařízení Brusel I bis.

29. Aplikace předmětného ustanovení má významný vliv na posouzení místa plnění, když v rámci písm. a) se již nepoužije princip charakteristického plnění, jak jej zná čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I bis, a každý závazek má v zásadě vlastní místo plnění. S odkazem na rozsudek SDEU ze dne 23. 4. 2009, ve věci [C-533/07](#), Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch proti Gisele Weller-Lindhorst, body 54-55, lze konstatovat, že pouze v případě smluv o prodeji zboží a smluv o poskytování služeb nechtěl zákonodárce Společenství již u Bruselské úmluvy vycházet z konkrétního úzeji vymezeného sporného závazku (jak ostatně napovídá i jazykový výklad ustanovení), nýbrž ze závazku, který je charakteristický pro tyto smlouvy. Současně zamýšlel ve smluvních věcech autonomně definovat místo plnění jako hraničního určovatele pro určení příslušného soudu. Jak bylo shledáno v souvislosti s čl. 5 bodem 1 Bruselské úmluvy v rozsudku SDEU ze dne 6. 10. 1976, ve věci [14/76](#), A. De Bloos, SPRL proti Société en commandite par actions Bouyer, „závazek, o nějž se jedná“ odpovídá právu plynoucímu ze smlouvy, kterého se žalobce domáhá žalobou a které tvoří základ žaloby. Pokud například žalobce žaluje na náhradu škody, je rozhodující ta smluvní povinnost, jejíž porušení vedlo ke vzniku škody. Současně v případě, že žalovaný namítá porušení povinnosti ze strany žalobce, avšak žaloba zní na zaplacení, „závazkem, o nějž se jedná“, bude povinnost platit, nikoliv závazek, jehož plnění rozporuje žalovaný. Místo plnění tohoto závazku pak již není autonomním konceptem tohoto závazku (srov. rozsudek SDEU ze dne 6. 10. 1976, ve věci [12/76](#), Industrie Tessili Italiana Como proti Dunlop AG, a ze dne 28. 9. 1999, ve věci [C-440/97](#), GIE Groupe Concorde a další proti Capitaine commandant le navire „Suhadiwarno Panjan“ a dalším, a další).

30. Pojem „nároky ze smlouvy“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I [resp. čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis] nelze chápat tak, že se vztahuje na situaci, v níž neexistuje svobodně přijatý závazek jedné strany vůči druhé straně. Použití pravidla u zvláštní příslušnosti stanoveného ve věcech týkajících se smlouvy nebo nároků ze smlouvy proto předpokládá určení právního závazku svobodně přijatého jednou osobou vůči jiné osobě, o který se žaloba opírá (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2023, sp. zn. [29 Cdo 69/2022](#)).

31. V projednávané věci je předmětem žaloby závazek na zaplacení smluvní pokuty z důvodu nesplnění podmínek ze strany žalované dle smlouvy o uzavření budoucí masterfranchisové smlouvy, kterou na sebe daný závazek jako závazek smluvní ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel I bis žalovaná bezpochyby dobrovolně převzala.

32. Místo, kde tento závazek byl nebo měl být splněn, se určí podle práva, kterým se podle kolizních norem soudu, jemuž byla věc předložena, uvedený závazek řídí (srov. rozsudek SDEU ze dne 14. 3. 2013, ve věci [C-419/11](#), Česká spořitelna, a. s. proti Geraldovi Feichterovi, bod 54, a tam citovaná judikatura SDEU). Strany si v předmětné Smlouvě nesjednaly místo, kde má být splněna smluvní pokuta, avšak sjednaly si, že právní vztahy vzniklé z této Smlouvy nebo s touto Smlouvou související, se řídí, pokud z této Smlouvy nevyplývá něco jiného, právním řádem České republiky, zejména občanským zákoníkem [srov. čl. 3 odst. 1 nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. 6. 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)].

33. Podle § 1955 odst. 1 občanského zákoníku, peněžitý dluh plní dlužník v místě bydliště nebo sídla věřitele.

34. Na základě výše uvedeného tedy Nejvyšší soud uzavírá, že závěr odvolacího soudu, že místem

plnění peněžitého závazku spočívajícího v úhradě sjednané smluvní pokuty je sídlo věřitele v Ostravě, Hradní 27/37, a místně příslušným je tak Okresní soud v Ostravě, je správný, neboť čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis nezakládá toliko mezinárodní, ale i místní příslušnost soudu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2023, sp. zn. [21 Nd 140/2023](#), ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. [30 Cdo 3684/2018](#), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2018, sp. zn. [30 Cdo 6002/2016](#)).

35. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud však v posuzovaném řízení takové vady řízení neshledal.

36. Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dovolání žalované podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

37. O náhradě nákladů řízení včetně nákladů řízení dovolacího rozhodne soud v rozhodnutí, jímž se řízení končí (§ 151 odst. 1 část věty před středníkem o. s. ř.).